

Medicīniskā Ķīmija $\Delta G_{reakc} < 0$ Reakcijas patvaļīgums

Studijas „Medicīniskajā ķīmijā”; „Bioķīmijā” Gibbsa brīvās enerģijas negatīvā izmaiņas $\downarrow$ apreķinu $\downarrow$ nosacījumi

$$\Delta G_{reakc} = \Delta H_{reakc} - T \cdot \Delta S_{reakc}$$

ΔH_{reakc} Entalpija	ΔS_{reakc} Entropija	T Temperatūra	ΔG_{reakc} Brīvā enerģija	Reakcijas patvaļīgums
izkļiedētā enerģija $T \cdot \Delta S_{reakc} > 0$ tiek saistīta apkārtējā vidē, ir izlietota un zaudētā brīvā enerģija $\Delta G_{reakc} < 0$	$\Delta S_{reakc} > 0$ Pozitīva entropija palielinās entropijas izmaiņa pozitīva	sadalīšanās reakcija	AB $\rightarrow$ A + B veidojas lielāks haoss	Patvaļīgajās bioķīmiskajās katabolisma reakcijās patērētā brīvā enerģija $\Delta G_{reakc} < 0$ uztur dzīvības procesus organismos
1. Endotermiska Pozitīva $\Delta H_{reakc} > 0$	Izkļiedētā enerģija rada lielāku haosu $\Delta S_{reakc} > 0$ Pozitīva. Patvaļīgās katabolisma reakcijas Patērē brīvo enerģiju $\Delta G_{reakc} < 0$ dzīvības uzturēšanai organismos $37^\circ C$ kā arī nodrošina siltumu organismiem kā Eksotermiska $\Delta H_{reakc} < 0$ reakcija.	zema T $\downarrow$ $ \Delta H_{reakc} > T \cdot \Delta S_{reakc} $	Pozitīva $\Delta G_{reakc} > 0$ $\Delta H_{reakc} - T \cdot \Delta S_{reakc} > 0$	nepatvaļīga reakcija zemā temperatūrā
		augsta T $\uparrow$ $ \Delta H_{reakc} < T \cdot \Delta S_{reakc} $	Negatīva $\Delta G_{reakc} < 0$ $\Delta H_{reakc} - T \cdot \Delta S_{reakc} < 0$	patvaļīga reakcija augstā temperatūrā
2. Eksotermiska Negatīva $\Delta H_{reakc} < 0$		jebkurā T	Negatīva $\Delta G_{reakc} < 0$ $\Delta H_{reakc} - T \cdot \Delta S_{reakc} < 0$	termodinamiski patvaļīga reakcija jebkurā temperatūrā
Dzīvo šunu vairošanās un pastāvēšanas nosacījums Dzīvībai	$\Delta S_{reakc} < 0$ Negatīva entropija samazinās entropijas izmaiņa negatīva	sintēzes reakcija	A + B $\rightarrow$ AB organizējas lielāka sakārtotība	Bioķīmiskajās anabolisma reakcijās enerģija akumulējas un organizējas sintezētajās vielās lielākā kārtībā, jo samazina haosa mēru entropiju $\Delta S_{reakc} < 0$ Negatīva
3. Endotermiska Pozitīva $\Delta H_{reakc} > 0$	Sintezētā brīvā enerģija $\Delta G_{reakc} > 0$ Pozitīva uzkrājas vielā fotosintēzē, ATF sintēze, polipeptīdos jeb olbaltumvielās, sintezētajās molekulās, kas nodrošina šunu dzīvošanu un vairošanos	jebkurā T	Pozitīva $\Delta G_{reakc} > 0$ $\Delta H_{reakc} - T \cdot \Delta S_{reakc} > 0$	nepatvaļīga reakcija termodinamiski aizliegta jebkurā temperatūrā
		augsta T $\uparrow$ $ \Delta H_{reakc} < T \cdot \Delta S_{reakc} $	Pozitīva $\Delta G_{reakc} > 0$ $\Delta H_{reakc} - T \cdot \Delta S_{reakc} > 0$	nepatvaļīga reakcija augstā temperatūrā
		zema T $\downarrow$ $ \Delta H_{reakc} > T \cdot \Delta S_{reakc} $	Negatīva $\Delta G_{reakc} < 0$ $\Delta H_{reakc} - T \cdot \Delta S_{reakc} < 0$	patvaļīga reakcija zemā temperatūrā

Dzīvajā dabā šūnā sintezējamajās vielās ir ļoti nozīmīga brīvās enerģijas uzkrāšana, palielinot $\uparrow \Delta G_{\text{reakc}} > 0!$
 Reakcijā negatīva izmaiņa $\Delta S_{\text{reakc}} < 0$ entropijā un pozitīva izmaiņa $\Delta G_{\text{reakc}} > 0$ brīvā enerģijā samazina izkliedēto enerģiju $T\Delta S \downarrow$ un palielina akumulēto pievadīto $+Q$ enerģiju, uzkrājot makroergisko saišu veidā kā brīvo enerģiju $\uparrow \Delta G_{\text{reakc}} > 0$.

$$\Delta H_{\text{reakc}} = \uparrow \Delta G_{\text{reakc}} + T \cdot \Delta S_{\text{reakc}} \downarrow$$

Pretēji kā patvaļīgajā reakcijā $\downarrow \Delta G_{\text{reakc}} < 0$ negatīva brīvās enerģijas izmaiņa ir izkliedētā (zaudētā) enerģija.

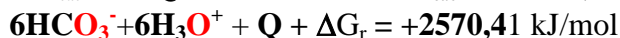
Reakciju piemēri studentu studijām

1. Glikozes un skābekļa zaļo augu fotosintēze $\rightarrow$

Cilvēka $\leftarrow$ Homeostāze

sarkanās un zilās gaismas fotonu absorbētā enerģija $E=h\nu$ siltums akumulējas glikozes vielā

$$\Delta H_{\text{reakc}} > 0 = -Q \text{ Endotermiski } \Delta H_{\text{reakc}} = +2805,27 \text{ kJ/mol}$$

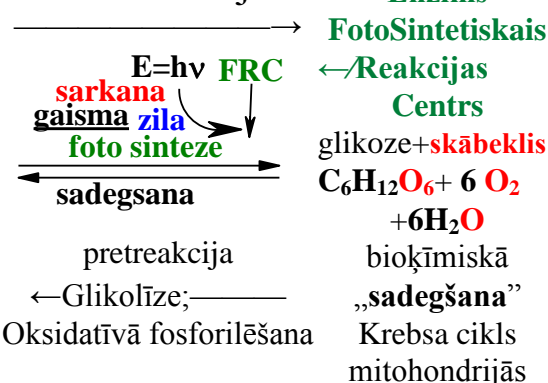
fotosintēze $\Delta G_r > 0$ ir Endoergisks $\Delta G_r = +2570,41 \text{ kJ/mol}$

brīvā enerģija akumulējas 1 molā citosola glikozes molekulās

$\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$ bioķīmiski glikolizē un Krebsa ciklā „sadeg” ar skābekli

O_2 oksidatīvās fosforilēšanās pārvērtību ceļos mitohondrijās.

tiešā reakcija

Membrānas potenciāls 3. Lapas puse <http://aris.gusc.lv/BioThermodynamics/MembraneElektrodsLat.doc>

(lapas puse 9. <http://aris.gusc.lv/BioThermodynamics/OxRedBiologicalW.doc>)

2. ATPāzes virzīta ATF sintēze (ATF adenozin trifosfāts ATP^{4-} anjons $\text{pH}=7,36$ mitohondrijā)

Viena glikozes $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$ molekula producē glikolītiski $[\text{H}^+]$ 2290 $\rightarrow$ Protonu gradients 1 $[\text{H}^+]$

un mitohondrijās. Membrānā iebūvētā enzīma

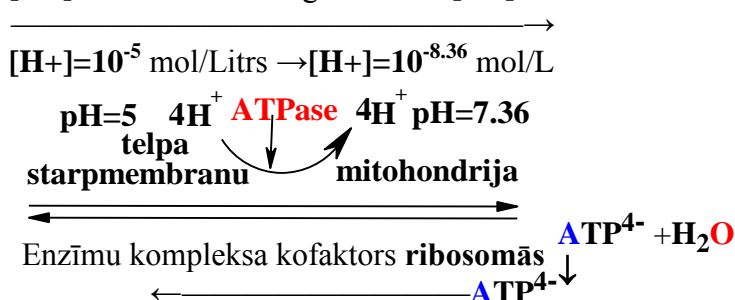
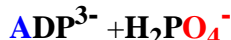
ATPāzes nano dzinējā līdzīgi kā spēkstacijā protonu

gradienta virzītā reakcijā rodas kopā 36 ATF

molekulas, akumulējoties brīvai enerģijai

$$\Delta G_{\text{reakc}} = +30,5 \text{ kJ/mol}$$

vienā molā ATP^{4-} molekulu

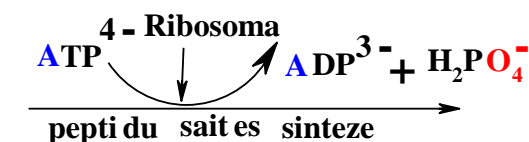
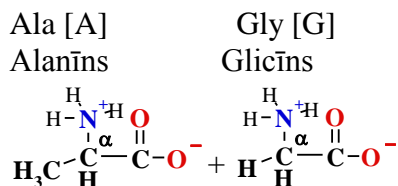

3. ir brīvās enerģijas ATP^{4-} pārvešana un uzkrāšana $\Delta G_{\text{reakc}} = +17,2 \text{ kJ/mol}$ peptīdu saitē $\downarrow$

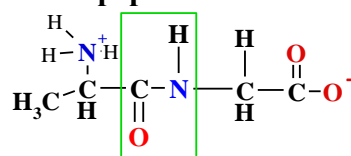
veidojoties olbaltumvielai ribosomās: $\text{ala} + \text{gly} \rightarrow \text{ala-gly} + \text{H}_2\text{O}$.

Vienā molā peptīdu saites uzkrājas brīvā enerģija $\Delta G_{\text{reakc}} = +17,2 \text{ kJ/mol}$.

Ribosoma sasaista peptīdu sintēzi ar ATF hidrolīzi: brīvā enerģija $\Delta G_{\text{hidrolīze}} = -30,5 \text{ kJ/mol}$ atļauj pārnest un..uzkrāt $\Delta G_{\text{reakc}} = +17,2 \text{ kJ/mol}$ brīvo enerģiju reakcijā uz vienu molu

ATF hidrolīze ir patvaļīga $\Delta G = -30,5 \text{ kJ/mol}$ un summārā reakcija arī kopumā ir $\downarrow$ patvaļīga, jo summā $\Delta G_{\text{reakc}} < 0$ negatīva $\Delta G_{\text{reakc}} = +17,2 - 30,5 = -13,3 \text{ kJ/mol}$

AlaninGlicīns
Ala-Gly
AG